

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΒΑΛΑΤΩΝ

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
27, 28, 29, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1996

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΑΓΑΠΗΤΟΥ Καλομοίρα, Δασολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, Γεωπόνος Γεωργοοικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΓΙΑΛΕΛΗΣ Κων/νος, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΔΕΛΗΘΕΟΥ Βασιλική, Δρ Π.Π.Κ.Π.Ε./Τ.Α.Π.Α.
ΔΗΜΑΔΑΜΑ Ζαφειρούλα, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ Θεοδώρα, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, Περιφερειολόγος, Υπ. Διδ.
ΚΟΥΜΠΑΡΟΥΛΗ Ειρήνη, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΛΙΤΙΝΑΣ Σταμάτης, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ Γεώργιος, Γεωπόνος Γεωργοοικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΝΤΡΟΥΤΣΑ Ειρήνη, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Κων/νος, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ιωάννης, Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός, Μετ. Φοιτ.
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σάββας, Οικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΡΑΜΜΟΥ Ειρήνη, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ Γεώργιος, Πολιτικός Επιστήμων, Μετ. Φοιτ.
ΧΑΤΖΗΣ Αθανάσιος, Οικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΑΚΗ Χαρούλα, Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός, Μετ. Φοιτ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Καθηγητής Κωνσταντίνος ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Του Καθηγητού
Κωνσταντίνου ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Τα θέματα της Αποκέντρωσης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης εν γένει και της Περιφερειακής Ανάπτυξης, ενέχουν αφ' εαυτών ιδιαίτερη σημασία. Η σημασία τους όμως αυτή προσλαμβάνει διαστάσεις μεγαλύτερες κατά περιόδους, λόγω ειδικωτέρων συνθηκών υπό τις οποίες διατελεί μία Χώρα. Και η Χώρα μας κατ' αυτὰς «διατελεί» υπό ειδικές συνθήκες για πολλούς και ποικίλους λόγους. Ενδεικτικώς:

Η Αποκέντρωση εν γένει της κρατικής διοικητικής μηχανής, παρ' ότι αποτελεί συνταγματική επιταγή και όνειρο δεκαετιών δεν έχει ολοκληρωθεί για πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων δεν προέχουν πάντοτε λόγοι αδυναμίας αντικειμενικοί, αλλά λόγοι πολιτικών επιλογών προς την κατεύθυνση της μη πλήρους εφαρμογής του θεσμού, παρά τα αντιθέτως δηλούμενα εδώ και τα συμβαίνοντα αλλαχού, όπου οι αντίστοιχοι μηχανισμοί εφαρμόζονται λυσιτελώς από μακρού (π.χ. Γαλλία, Ιταλία κ.ά.).

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, Α' και Β' βαθμού, δεν ητύχησε να έχει, πέραν της καλής συνταγματικής κατοχύρωσης, καλλίτερη μοίρα. Η Χώρα μας, η οποία «συνέλαβε» προ πολλών εκατονταετηρίδων την Ιδέα της, παλινδρομούσα και παραπαίουσα εγκατέλειψε κατά περιόδους στην τύχη του τον Α' βαθμό και μόλις προ τινος «ηυδόκησε» να ασχοληθεί με τον Β', ο οποίος, κάθε άλλο, παρά γνωρίζει ημέρες δόξης, ως έχει σχεδιασθεί και ως επιχειρείται κατ' αυτὰς η (ημι) εφαρμογή του.

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη της Χώρας, τέλος, ερωτοτροπούσα μονίμως προς τις πηγές χρηματοδότησης των Βρυξελλών και τα Εθνικά Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων, δεν είναι ιδιαίτερος ικανοποιητική και ε-

πιμένει να «απωθεί» την ιδιωτική επενδυτική δραστηριότητα με πολλούς τρόπους: πολυνομία, ταχεία μεταβολή των σχετικών ρυθμίσεων, παλινωδίες ως προς τους σκοπούς και τους στόχους, «διαβολή» της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (ενίοτε...), ετερόκλητες επιλογές.

Τα εν λόγω φαινόμενα όμως κάθε άλλο παρά επιτρέπεται να συνεχίζονται. Η εν γένει κατάσταση της Χώρας και η διεθνής συγκυρία υπό την οποία «ζει» και «κινείται», επιτάσσουν άλλους ρυθμούς, πλέον εναργείς, πλέον λυσιτελείς, πλέον τολμηρούς (μετά συνέσεως...).

Η ανά χείρας Συλλογή των Εισηγήσεων της «Επιστημονικής Συνάντησης» για την μελέτη της παρούσας κατάστασης, των προβλημάτων και των αναπτυξιακών προοπτικών της Κοινότητας Κουβαλάτων Κεφαλληνίας, η οποία πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Προέδρου της κ. Γερ. Δελλαπόρτα και των Συνεργατών του και την συμμετοχή των Μεταπτυχιακών Φοιτητών (Ακαδημ. έτ. 1995-1996) του Τμήμ. Αστ. και Περιφ. Ανάπτ. του Π.Π.Κ.Π.Ε., εκπροσωπούμενου στη Συνάντηση διά του Προέδρου του Καθηγητού κ. Η. Σιδηρόπουλου και του υπογράφοντος, τάσσει εαυτήν στην υπηρεσία αυτής της «άλλης» οπτικής, ενσυνειδήτως και αντικειμενικώς, μακράν κομματικών αντεγκλήσεων και μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων, ευελπιστούσα, ότι συμβάλλει, εν τω μέτρω του εφικτού, στην «αλλαγή» αντίληψης και πορείας θεμάτων εξόχως ζωτικής σημασίας για το παρόν και το μέλλον του τόπου, θεμάτων, των οποίων η διευθέτηση ως κατεπείγουσα δεν παύει περιθώρια πολυτελών καθυστερήσεων και παλινωδιών, διότι δυστυχώς «οι καιροί ου μενετοί» πλέον...

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Κοινωνικο-οικονομικό Προφίλ Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
και Νομού Κεφαλληνίας»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Κων/νος, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Σάββας, Οικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.

(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια απασχολούν σοβαρά τις κυβερνήσεις των Χωρών-Μελών της Ε.Ε. τα προβλήματα της περιφερειακής ανάπτυξης. Προβλήματα που προκύπτουν, κυρίως από την ανισομερή κατανομή του εισοδήματος μεταξύ των διαφόρων περιοχών μίας Χώρας, από διαφορές στην απασχόληση κ.λ..

Στην Χώρα μας το περιφερειακό πρόβλημα συνίσταται στην άνιση κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας ανάμεσα στην Αθήνα και στην υπόλοιπη Ελλάδα και κατ' ακολουθία η ανισότητα αυτή δημιουργεί μεγάλες διαφορές στο κατά κεφαλήν εισόδημα μεταξύ του πληθυσμού της Αθήνας και της υπόλοιπης Ελλάδας.

Στα πλαίσια των προβλημάτων περιφερειακής ανάπτυξης η παρούσα εργασία προσπαθεί, στο μέτρο του εφικτού, με την αξιοποίηση βασικών μεθόδων της περιφερειακής ανάλυσης, να δώσει μία εικόνα των περιφερειακών προβλημάτων και ανισοτήτων στην εξεταζόμενη περιφέρεια των Ιονίων Νήσων.

Για την εφαρμογή των εν λόγω μεθόδων χρησιμοποιούνται ποσοτικά στοιχεία απασχόλησης και ΑΕΠ από τις απογραφές '81 και '91 της ΕΣΥΕ.

Στο πρώτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται η φυσιογνωμία της Περιφέρειας, με αναφορά σε συνολικά μεγέθη - μέσους όρους - διαγράμματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα μέτρα διασποράς και συγκέντρωσης που αξιοποιούνται στην μέτρηση περιφερειακών ανισοτήτων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Το τρίτο Κεφάλαιο αναφέρεται σε θέματα εξειδίκευσης και κλαδικής συμπεριφοράς της Περιφέρειας και περιλαμβάνει τους συντελεστές συμμετοχής - ειδίκευσης και εγκατάστασης. Στο τέταρτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται ο πολλαπλασιαστής απασχόλησης της Περιφέρειας. Στο πέμπτο Κεφάλαιο εφαρμόζεται η ανάλυση απόκλισης - συμμετοχής στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων ενώ στο τελευταίο Κεφάλαιο, γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση του Αναπτυξιακού Νόμου 1892/90, (όπως αυτός τροποποιημένος ισχύει, και για τον οποίο παραπέμπονται οι ενδιαφερόμενοι στα βιβλία του Καθηγητού κ. Κωνσταντίνου ΓΕ. Αθανασόπουλου, «Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης», Τόμοι Α' και Β', Γ' Έκδ. 1996).

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

1. Τα Ιόνια Νησιά σε αριθμούς

1.1. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Κατά την απογραφή του έτους 1991 στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων καταμε-

Πίνακας 1

Πληθυσμιακή εξέλιξη σύμφωνα με τις απογραφές ('71, '81, '91)

Κοινότητα / Νομός	Πληθυσμός			Μεταβολή Πληθυσμού	
	1971	1981	1991	1971 - 1981	1981 - 1991
Κουβαλάτων Κεφαλληνίας	79 36.742	61 31.150	196 31.297	-18 -5.592	135 147
Σύνολο Χώρας	8.768.641	9.740.417	10.259.900	971.776	519.483

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991

τρήθηκαν 191.000 κάτοικοι (που αποτελούσαν το 1,86% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας) σε έκταση 2.307 τ.χιλ. (1,74% του συνόλου της Χώρας). Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, που περιλαμβάνει τους Νομούς Κεφαλλονιά, Κέρκυρα, Λευκάδα και Ζάκυνθο, συγκεντρώνεται περίπου το 1,93% του συνολικού απασχολούμενου πληθυσμού, άνω των 14 ετών, της Χώρας.

1.2. Απασχόληση

Σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ το 1991, οι απασχολούμενοι, 14 ετών και άνω, στο σύνολο της Περιφέρειας ανέρχονται σε 69.157, εκ των οποίων 48.990 άνδρες και 20.167 γυναίκες (ή 70,83% άνδρες και 29,17% γυναίκες). Ο απασχολούμενος πληθυσμός στις Αστικές περιοχές είναι 17.444 (ή 25,22%), στις Ημιαστικές 7.647 (ή 11,05%) και στις Αγροτικές περιοχές είναι 44.066 (ή 63,71%).

Ο Νομός της Κέρκυρας έχει τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων, 38.988 χιλ. (ή 56,37% στο σύνολο της Περιφέρειας). Ακολουθούν οι Νομοί Κεφαλληνίας 11.627 χιλ. (ή 16,81%), Ζακύνθου 11.291 χιλ. (ή 16,32%) και Λευκάδος 7.251 χιλ. (ή 10,48%).

Στην συνέχεια παρουσιάζουμε την κατανομή του απασχολούμενου πληθυσμού, στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων, κατά κλάδους απασχόλησης και Νομούς σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ, το 1991. (Βλ. Πίν. 1.1.).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίν. 1.1., το μεγαλύτερο τμήμα του απασχολούμενου πληθυσμού είναι μέρος του κλάδου απασχόλησης Νο1 που είναι η Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα, Δασοκομία και Αλιεία.

Η ποσοστιαία μεταβολή του πρωτογενή τομέα στον Νομό Κεφαλληνίας, όσον αφορά στην απασχόληση παρουσίασε, κατά την περίοδο '81- '91, μία μικρή αύξηση της τάξεως του 6%, στο δευτερογενή τομέα μια σημαντική αύξηση του 51,9%, ενώ στον τριτογενή τομέα είχαμε μία μικρότερη ποσοστιαία αύξηση της τάξεως του 32,52%.

Όσον αφορά στο σύνολο της Περιφέρειας, η ποσοστιαία μεταβολή του πρωτογενή τομέα, στην απασχόληση παρουσίασε κατά την περίοδο 1981-1991 σημαντική πτώση (-39,79%), κατά κύριο λόγο προς όφελος του τριτογενή τομέα (αύξηση 47,21%). Κατά την ίδια περίοδο αξιόλογη άνοδο παρουσίασε ο δευτερογενής τομέας (9,35%). (Βλ. Πίν. 1.3.).

Πίνακας 1.1.

Κατανομή Απασχολούμενου πληθυσμού, της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, κατά Κλάδους Απασχόλησης και Νομούς

Νομός Τομέας	VO1	VO2	VO3	VO4	VO5	VO6	VO7	VO8	VO9	VO10	VO11	VO12	VO13	VO14	VO15	Σύνολο
1. Ζάκυνθος	4174	19	600	54	1329	1920	581	119	294	744	487	306	281	0	383	11291
2. Κέρκυρα	8382	62	2285	133	4472	11418	2951	449	1264	2146	1598	904	1261	3	1660	38988
3. Κεφαλλονιά	3927	22	566	60	1566	1801	1232	146	268	687	451	437	290	0	174	11627
4. Λευκάδα	2655	8	493	30	710	1055	500	63	165	614	399	262	118	16	163	7251
ΣΥΝΟΛΟ	19138	111	3944	277	8077	16194	5264	777	1991	4191	2935	1909	1950	19	2380	69157

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991

Όπου:

VO1 Γεωργία, Κτηνοτροφία, Θήρα, Δασοκομία, Αλεία
VO2 Ορυχεία, Λατομεία
VO3 Μεταποιητικές Βιομηχανίες
VO4 Ηλεκτρικό, Αέριο, Νερό
VO5 Κατασκευές
VO6 Εμπόριο, Επισκευές, Ξενοδοχεία, Εστιατόρια
VO7 Μεταφορές, Αποθηκεύσεις, Επικοινωνίες
VO8 Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί

VO9 Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας
VO10 Δημόσια Διοίκηση, Άμυνα, Κοινωνική, Ασφάλιση
VO11 Εκπαίδευση
VO12 Υγεία, Κοινωνική Μέριμνα
VO13 Παροχή Υπηρεσιών, Οικιακό Προσωπικό
VO14 Ετερόδοικοι Οργανισμοί
VO15 Δεν δήλωσαν

Στο σημείο αυτό πραγματοποιούμε την διάκριση των κλάδων απασχόλησης σε τρεις τομείς παραγωγής: Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τριτογενής. (Η κατάταξη γίνεται σύμφωνα με την κατάταξη που κάνει η ΕΣΥΕ).

Πίνακας 1.2.

Διανομαρχιακή κατανομή της Απασχόλησης κατά Τομέα Παραγωγής, στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων, 1991

Νομός Τομέας	Πρωτογενής	%	Δευτερογενής	%	Τριτογενής	%	ΣΥΝΟΛΟ	%
1. Ζάκυνθος	340	38.4	2053	18.3	4898	43.3	11291	100
2. Κέρκυρα	8820	22.5	7196	18.5	22972	59	38988	100
3. Κεφαλλονιά	4009	34.5	2225	19.1	5393	45	7251	100
4. Λευκάδα	2724	37.5	1261	17.5	3265	45	7251	100
ΣΥΝΟΛΟ	19893	29	12736	18	36528	53	69157	100

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991

Η ανάλυση κατά τομείς παραγωγής και Νομούς, μας δείχνει ότι η Κέρκυρα πλειοψηφεί σε αριθμό απασχολουμένων και στους τρεις τομείς παραγωγής έναντι των άλλων Νομών.

Με βάση τα δεδομένα, των απογραφών του '81 και '91, για τον αριθμό των απασχολουμένων στους 4 Νομούς, της Περιφέρειας των Ιονίων Νήσων, βρίσκουμε τις ποσοστιαίες μεταβολές κατά τομέα παραγωγής με έτος βάσης το '81 (Βλ. Πίν. 1.3.), και κατόπιν σκιαγραφούμε την ποσοστιαία μεταβολή των απασχολουμένων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Πίνακας 1.3.

Διανομαρχιακή Ποσοστιαία Μεταβολή των Απασχολουμένων 14 Ετών και Άνω κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας, στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων, 1981 και 1991.

Τομέας	Ζάκυνθος	Κέρκυρα	Κεφαλλονιά	Λευκάδα	Σύνολο
Πρωτογενής (1981)	6522	17260	3800	5461	33043
Πρωτογενής (1991)	4340	8820	4009	2724	19893
Ποσοστιαία Μεταβολή	-33.4%	-49%	6%	-50.1%	-39.79%
Δευτερογενής (1981)	2093	7251	1464	839	11647
Δευτερογενής (1991)	2053	7196	1261	12736	12736
Ποσοστιαία Μεταβολή	-1.9%	-0.75%	51.9%	50.3%	9.35%
Τριτογενής (1981)	2735	15557	4039	2481	24812
Τριτογενής (1991)	4898	22872	5393	3265	36528
Ποσοστιαία Μεταβολή	79.08%	47.6%	33.52%	31.6%	47.21%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991

Πίνακας 2**Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών**

Κοινότητα / Νομός	Αμφότερων		Άρρενες					Θήλειες					
	των φύλων	Σύνολο	0 - 14	15 - 29	30 - 44	45 - 64	65+	Σύνολο	0 - 14	15 - 29	30 - 44	45 - 64	65+
Κουβαλάτων	196	103	15	19	14	41	14	93	10	21	18	27	17
Κεφαλληνίας	32.474	16.330	2.991	2.948	3.060	4.083	3.248	16.144	2.843	2.925	2.635	4.099	3.642
Σύνολο	10.259.900	5.055.408	1.014.941	1.153.821	1.039.690	1.228.953	618.003	5.204.492	959.926	1.125.947	1.043.817	1.288.453	786.349

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ, Απογραφή πληθυσμού κατοικιών 1991

Χαρακτηριστικά Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

	Εκμεταλλεύσεις		Σύνολο καλ. εκτάσεων Στρέμματα	Αγροτεμάχια		Μέση έκταση ανά εκμετ.
	Σύνολο	Με καλ. έκταση		αριθμός	ανά εκμετ.	
1981	64	64 (100%)	1704)	256	4	27
1991	50	50 (100%)	2461	240	4,8	49
μεταβολή	-14	-14	757	-16	0,8	22
'81-'91	-225		44,4%	-6,2%	20%	81,5%

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ**«Κοινωνικο-οικονομικό Προφίλ Κοινότητας Κουβαλάτων (Α)»****ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ**

(Αλφαβητικώς)

ΓΙΑΛΕΛΗΣ Κων/νος, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ Θεοδώρα, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων της περιοχής μελέτης**1.1. Πληθυσμιακή εξέλιξη**

Στον πίνακα 1 παρουσιάζεται η εξέλιξη του πληθυσμού της Κοινότητας Κουβαλάτων, του Νομού Κεφαλληνίας και του συνόλου της Χώρας. Υπάρχει μία σημαντική μείωση στη δεκαετία του 1970, τόσο σε επίπεδο Κοινότητας όσο και σε επίπεδο Νομού. Πιθανότατα, η σημαντική αυτή μείωση του πληθυσμού οφείλεται στον εξαστισμό, ο οποίος είναι η χαρακτηριστικότερη μορφή της εσωτερικής μετανάστευσης στις σύγχρονες κοινωνίες και ιδιαίτερα στην ελληνική. Όπως είναι γνωστό, παρατηρήθηκε μία έντονη μετατόπιση πληθυσμών από τα ορεινά στα πεδινά και από τον νησιωτικό στον ηπειρωτικό χώρο, καθώς επίσης και μία τάση συγκέντρωσής τους κατά μήκος των ηπειρωτικών παραλίων της Χώρας.

Αντίθετα, στη δεκαετία του 1980, σημειώνεται μία ελαφρώς αυξητική τάση των πληθυσμιακών μεγεθών τόσο στην Κοινότητα, όσο και στο Νομό αλλά και στο σύνολο της Χώρας. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει την εξασθένιση του κύματος της εσωτερικής μετανάστευσης, και ειδικότερα της μετακίνησης προς τα αστικά κέντρα, τα οποία πλέον έχουν κορεσθεί και δεν είναι τόσο ελκυστικά για τους πληθυσμούς της περιφέρειας.

Αναφορικά με την περιοχή που εξετάζεται, υπογραμμίζεται η ανάγκη να δημιουργηθούν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις που θα εξασφαλίσουν την ενίσχυση της πληθυσμιακής της βάσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου προτείνεται η ανάπτυξη όλων εκείνων των έργων οικονομικής και κοινωνικής υποδομής (ύδρευση, αποχέτευση, οδικό δίκτυο, υγεία, εκπαίδευση, προστασία και στήριξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής ταυτότητας), έτσι ώστε η περιοχή να αποκτήσει μία αναπτυξιακή δυναμική.

1.2. Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Οι πίνακες 2 και 2α αναφέρονται στη διάρθρωση του πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών. Παρατηρείται, ότι στο σύνολο των 196 κατοίκων της περιοχής, εμφανίζεται μία σχετική ισορροπία μεταξύ ανδρών και γυναικών (53% άνδρες και 47% γυναίκες), κάτι που συμβαίνει και σε επίπεδο Νομού αλλά και στο σύνολο της Χώρας.

Για την διευκόλυνση της ανάλυσης, ο πληθυσμός διακρίνεται σε τρεις μείζονες ομάδες ηλικιών:

- Τον παιδικό πληθυσμό (ηλικίες 0 - 14),
- Τον ενεργό πληθυσμό (ηλικίες 15 - 64),

- Τον ηλικιωμένο πληθυσμό (ηλικίες 65 +).

Οι ηλικίες 45 - 64 αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού, τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Παρατηρούνται υψηλά ποσοστά ηλικιωμένου (κυρίως γυναικείου) πληθυσμού και το πρόβλημα είναι εντονότερο σε επίπεδο Νομού. Εξ αιτίας του γεγονότος, ότι τα ποσοστά του ξεπερνούν το 10% ο πληθυσμός θεωρείται γηράσκων.

Χρήσιμα συμπεράσματα εξάγονται από την εξέταση δύο βασικών δημογραφικών δεικτών, του δείκτη εξάρτησης και του δείκτη γήρανσης. Ο πρώτος, δείχνει πόσοι συντηρούμενοι (παίδες και γέροντες) αντιστοιχούν σε 100 άτομα του ενεργού πληθυσμού. Όταν ο δείκτης είναι χαμηλός τότε ο ενεργός πληθυσμός έχει αυξημένη δυνατότητα αποταμίευσης, άρα και επένδυσης. Ο υψηλός δείκτης εξάρτησης στην Κοινότητα Κουβαλάτων (39% για τους άνδρες και 41% για τις γυναίκες) θεωρείται ένδειξη μη ικανοποιητικής προοπτικής για την οικονομική της ανάπτυξη. Σε ανάλογες διαπιστώσεις καταλήγουμε εξετάζοντας το δείκτη και στο σύνολο του Νομού.

Ο δεύτερος δείκτης, δείχνει πόσοι συντηρούμενοι γέροντες αναλογούν σε 100 συντηρούμενους νέους. Ο πολύ υψηλός δείκτης γήρανσης της Κοινότητας (ειδικότερα στον γυναικείο πληθυσμό) είναι ένα σημάδι, ότι η σημερινή αναπαραγωγική γενιά θα αντικατασταθεί από αρκετά μικρότερη σε μέγεθος μελλοντική γενιά. Πρέπει να τονιστεί πως οι δείκτες γήρανσης της ευρύτερης περιοχής μελέτης (Κοινότητα και Νομός) είναι μεγαλύτεροι από τον αντίστοιχο δείκτη στο σύνολο της Χώρας.

Ως μέτρα πολιτικής που μπορούν να παράξουν επιδιωκόμενα έμμεσα δημογραφικά αποτελέσματα, θεωρούνται εκείνα τα μέτρα περιφερειακής ανάπτυξης, που αποβλέπουν στη γενικότερη εξισορρόπηση της κατανομής του πληθυσμού στον Χώρο.

Μία πολιτική, που αποσκοπεί στην διασφάλιση ενός σχετικά υψηλού επιπέδου γεννητικότητας, είναι τα κίνητρα τα οποία επιδιώκουν την πρόκληση ενός αποτελέσματος με την προτροπή της αντίστοιχης συμπεριφοράς (π.χ. τα οικογενειακά επιδόματα, οι φορολογικές απαλλαγές των πολυτέκνων κ.λ.).

Μία δεύτερη, είναι τα μέσα κοινωνικής πολιτικής που επιδιώκουν την εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού και σταθερά βελτιούμενου βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού (μείωση της θνησιμότητας, διατήρηση της γεννητικότητας σε ικανοποιητικά επίπεδα, συγκράτηση της αποδημίας του ενεργού πληθυσμού σε επίπεδα χαμηλά, εξασφάλιση συνθηκών ικανοποιητικής ανάπτυξης και ικανοποιητικού βιοτικού επιπέδου στις ασθενέστερες τάξεις, διασφάλιση ίσων ευκαιριών και συνθηκών αξιοκρατικής επιλογής).

1.3. Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση

Στους πίνακες 3 και 3α παρουσιάζεται η κατά φύλο οικογενειακή κατάσταση του πληθυσμού της Κοινότητας Κουβαλάτων του Νομού Κεφαλληνίας και του συνόλου της Χώρας. Εστιάζοντας την προσοχή μας στην Κοινότητα, διαπιστώνεται, ότι υπάρχει ένα αρκετά υψηλό ποσοστό άγαμων ανδρών (υψηλότερο από τα αντίστοιχα του Νομού και της χώρας) και ένα πολύ χαμηλό ποσοστό άγαμων γυναικών (χαμηλότερο από τα αντίστοιχα του Νομού και της χώρας).

Προφανώς, ένα μεγάλο τμήμα του ανδρικού πληθυσμού δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην επαγγελματική του αποκατάσταση, αναβάλλοντας την απόφαση για δημιουργία

οικογένειας. Αντίθετα, ένα μεγάλο τμήμα του γυναικείου πληθυσμού, για διάφορους λόγους (ανισότητα ευκαιριών, κοινωνική αποδοχή), δίνει προτεραιότητα στην δημιουργία οικογένειας και στην ανατροφή των παιδιών. Το φαινόμενο είναι έντονο και σε επίπεδο Νομού (58,76% έγγαμες και 23,67% άγαμες). Πρέπει να σημειωθούν επίσης τα πολύ χαμηλά ποσοστά διαζευγμένων ανδρών και γυναικών κάτι που δείχνει, ότι ο θεσμός της οικογένειας δεν έχει χάσει την αξία του και η τοπική κοινωνία εξακολουθεί να τον θεωρεί βασικό στοιχείο της.

Με την προϋπόθεση, ότι η ευρύτερη περιοχή θα ακολουθήσει μία δυναμική πορεία ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης των βασικών οικονομικών και κοινωνικών υποδομών, η πιθανή προσέλκυση νέων πληθυσμών (μετανάστευση) είναι δυνατόν να ενισχύσει την προσπάθεια συμμετοχής των γυναικών στην παραγωγική διαδικασία και γενικότερα στην αγορά εργασίας.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Κοινωνικο-οικονομικό Προφίλ Κοινότητας Κουβαλάτων (B)»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΛΙΤΙΝΑΣ Σταμάτης, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.

ΡΑΜΜΟΥ Ειρήνη, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.

ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ Γεώργιος, Πολιτικός Επιστήμονας, Μετ. Φοιτ.

(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Εισαγωγή

Σκοπός της ανάλυσης που ακολουθεί είναι η εκτενής παρουσίαση ζητημάτων που αφορούν στην παραγωγική δομή της Κοινότητας Κουβαλάτων και τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν σε σχέση με το Νομό Κεφαλληνίας. Κατά την επεξεργασία χρησιμοποιούνται απλοί δείκτες περιφερειακής ανάλυσης με σκοπό την παρουσίαση των τοπικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων.

Τα στοιχεία που αφορούν στην παραγωγική δομή επιτρέπουν να διακρίνουμε τους δυναμικούς κλάδους στους οποίους μπορεί να στηριχθεί η οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας. Στην ίδια κατεύθυνση οδηγούν και οι επεξεργασίες που αφορούν τα επαγγέλματα που κυριαρχούν στην περιοχή. Όλες οι αναλύσεις γίνονται αναφορικά με το Νομό, επιτρέποντας τον προσδιορισμό των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και των τάσεων που επικρατούν, με σκοπό τη διαμόρφωση προτάσεων και το σχεδιασμό προγραμμάτων ανάπτυξης της περιοχής. Τέλος, συμβάλλουν στην πραγματοποίηση κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων, τόσο κατά το προσδιορισμό των προϋποθέσεων, όσο και τη δυνατότητα εφαρμογής τους.

Από την ανάλυση που ακολουθεί προκύπτει, ότι στην Κοινότητα Κουβαλάτων κυριαρχεί η απασχόληση στο γεωργικό τομέα (68%) και ακολουθούν οι λοιπές υπηρεσίες (12%). Οι απασχολούμενοι στη γεωργία είναι στην πλειονότητά τους αυτοαπασχολούμενοι (67%), δηλαδή εργάζονται σε ιδιόκτητες γεωργικές εκτάσεις. Ομοίως και οι επαγγελματικές ομάδες ακολουθούν την παραπάνω δομή, οι γεωργοί αποτελούν το

59% του συνόλου των απασχολουμένων. Το ποσοστό των γυναικών γεωργών ανέρχεται στο 72%, ακολουθούν δε οι τεχνίτριες-εργάτριες με 17,5%. Με βάση τα παραπάνω η Κοινότητα κυριαρχείται από τη γεωργική παραγωγή και το εργατικό δυναμικό της είναι κατά κύριο λόγο γεωργοί και τεχνίτες-εργάτες.

3. Παρατηρήσεις - Προτάσεις

Συμπερασματικά, με βάση την ανάλυση αυτή για τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των απασχολουμένων στη Κοινότητα διαπιστώνεται ότι:

1. Η κύρια οικονομική δραστηριότητα στην Κοινότητα Κουβαλάτων επικεντρώνεται στην Γεωργία. Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με το περιορισμένο ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού (που απασχολείται και αυτό στο σύνολό του στην Γεωργία) οδηγεί σε εγκλωβισμό-περιορισμό των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της περιοχής στους άλλους τομείς παραγωγής. Η έντονη ενασχόληση της Κοινότητας στον τομέα της Γεωργίας στερεί ενδεχομένως το ανθρώπινο δυναμικό από άλλους κλάδους.

2. Η ανάπτυξη του Κατασκευαστικού Τομέα σε συνδυασμό με την ανάπτυξη Μεταποιητικών Αγροτικών Μονάδων θα δημιουργούσε τα απαραίτητα εμπορικά και άλλα καταστήματα, (εστιατόρια, ξενοδοχεία κ.λ.), θα εκμεταλλευόταν το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής (αυξημένη γεωργική απασχόληση και παραγωγή) και θα αξιοποιούσε τις φυσικές δυνατότητες της περιοχής (υδροβιότοπος), εξασφαλίζοντας πόρους για άλλες οικονομικές και κοινωνικές επενδύσεις αναπτύσσοντας πολύπλευρα την εξεταζόμενη περιοχή. Στο Νομό, τα άτομα που απασχολούνται στη γεωργία είναι σαφώς λιγότερα και οι απασχολούμενες γυναίκες κατανέμονται σε περισσότερους οικονομικούς κλάδους με μία σχετικά ομοιόμορφη διασπορά.

3. Ο μεγάλος αριθμός των αυτοαπασχολουμένων της Κοινότητας στη Γεωργία, το υψηλό ποσοστό των μισθωτών, όπως και το σύνολο των συμβοηθούστων μελών, παραπέμπει σε μικρές ιδιοκτησίες γης, μικρές καλλιέργειες, όπου ο κάθε γεωργός-καλλιεργητής προσπαθεί να αντλήσει τα «προς το ζείν» από τη γη, ελλείψει άλλων εναλλακτικών λύσεων.

4. Το μικρό ποσοστό απασχολουμένων στις Κατασκευές αλλά και γενικότερα στη Μεταποίηση, αποτυπώνεται ανάγλυφα και στην μικρή συμμετοχή απασχολουμένων στο Εμπόριο-Εστιατόριο-Ξενοδοχεία ελλείψει δημιουργίας εξωτερικών οικονομιών και πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων.

5. Η απασχόληση στις Υπηρεσίες επιτρέπει την περαιτέρω ανάπτυξη μικρών μονάδων που θα λειτουργούν στον τομέα αυτό εκμεταλλευόμενες το υπάρχον εργατικό δυναμικό. Προς αυτή την κατεύθυνση θα οδηγούσαν σειρά κινήτρων δημιουργίας επιχειρήσεων και η επαγγελματική επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού.

6. Τέλος, η δυναμική παρουσία μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας και η ειδίκευση του τοπικού πληθυσμού σε αυτές δημιουργεί εξωτερικές οικονομίες τόσο ως προς την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου στην περιοχή, όσο και στη δημιουργία πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων που οδηγούν σε οικονομική ανάπτυξη. Η παροχή κινήτρων, η

σχεδίαση αναπτυξιακού προγράμματος, η ένταξη σε κοινοτικά προγράμματα θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη μεγέθυνση του κλάδου.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ
«Ανάλυση πρωτογενή τομέα παραγωγής
Προβλήματα - Προοπτικές»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, Γεωπόνος, Γεωργοοικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.

ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ Γεώργιος, Γεωπόνος, Γεωργοοικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.

(Κυριώτερα σημεία Εισήγησης)

Εισαγωγή

Με την παρούσα εισήγηση επιχειρείται η συνοπτική παρουσίαση της γεωργοοικονομικής φυσιогνωμίας της περιοχής μελέτης. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα της γεωργίας - κτηνοτροφίας - αλιείας που αφορά στην Κοινότητα Κουβαλάτων του Νομού Κεφαλληνίας.

Για την εξέταση της γεωργοοικονομικής φυσιогνωμίας της εν λόγω περιοχής αφ' ενός μεν χρησιμοποιήθηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΣΥΕ (απογραφές 1981 και 1991) και του Τμήματος Στατιστικής του Υπουργείου Γεωργίας (Ετήσια Δελτία Γεωργικής Στατιστικής των Δήμων και Κοινοτήτων 1992 και 1993). Τέλος, έγινε επισκόπηση των εν ισχύ Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μπορούν να αξιοποιηθούν στην περιοχή.

.....

Μέσα στη δεκαετία '81-'91 παρουσιάζεται μείωση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων σε ποσοστό 22%. Ο πολυτεμαχισμός είναι σχετικά μικρός, ήτοι, το 1991, κατά μέσο όρο 5 αγροτεμάχια ανά εκμετάλλευση, ενώ η μέση καλλιεργούμενη έκταση αυξάνει στο εν λόγω χρονικό διάστημα κατά 81% περίπου, φθάνοντας κατά μέσο όρο τα 49 στρ. ανά εκμετάλλευση. Παράλληλα, το 1991, εμφανίζονται αυξημένες οι εκτάσεις σε αγρανάπαυση, οι οικολογικοί λαχανόκηποι, οι βοσκότοποι και τα λιβάδια συνολικά κατά 335 στρ. ή σε ποσοστό 54%.

Σύμφωνα με την απογραφή του 1991, το σύνολο των εκμεταλλεύσεων έχει ιδιόκτητες εκτάσεις οι οποίες αντιστοιχούν στο 50% περίπου της καλλιεργούμενης γης, ενώ μόνο 9 από τις εκμεταλλεύσεις (18%) νοικιάζουν το υπόλοιπο 50% της συνολικής καλλιεργούμενης γης. Οι εκμεταλλεύσεις σε ποσοστό 60% είναι γεωργικές και το 40% είναι μικτές εκμεταλλεύσεις. Δεν υπάρχουν στην Κοινότητα αμιγώς κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Οι κάτοχοι των εκμεταλλεύσεων είναι σε ποσοστό 92% άνδρες και σε ποσοστό 60% ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 40 και 64 ετών. Ως νέοι γεωργοί σύμφωνα με τον Κανονισμό 797/85/ΕΟΚ και το διάδοχό του Κ. 2328/91/ΕΟΚ (ήτοι κάτω των 40 ετών) εμφανίζονται, το 1991, 2 άτομα δηλαδή ποσοστό 4%. Μεταξύ των απασχολούμενων

μελών των νοικοκυριών της περιοχής, το μεγαλύτερο ποσοστό (69,5%) είναι γυναίκες.

Τέλος, σύμφωνα με την απογραφή του 1991, καμμία εκμετάλλευση δεν τηρεί λογιστικά βιβλία, μόλις το 4% των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων (2 από τους 50) είναι μέλη των Συνεταιρισμών, και μόνο ένας (1) έχει λάβει, έως το 1991, στοιχειώδη γεωργική εκπαίδευση και οι υπόλοιποι 49 έχουν μόνο πρακτική πείρα και δεν έχουν λάβει έως σήμερα οποιασδήποτε μορφής γεωργική εκπαίδευση.

Αλιεία

Τέλος, όσον αφορά στην αλιεία εμφανίζονται στα Ετήσια Δελτία του 1993, 20 ερασιτέχνες αλιείες με 20 κωπήλατες λέμβους, με σύνολο αλιευμάτων 2.000 κιλά κατ' εκτίμηση και επί πλέον επαγγελματίες αλιείες με 5 μηχανοκίνητα σκάφη και αλιεύματα 4.000 κιλών. Παράλληλα, στην περιοχή υπάρχει και 1 ιχθυοτροφείο με παραγωγή 750.000 κιλά ψαριών υφάλμυρων υδάτων (τρίτο από πλευράς κύκλου δραστηριοτήτων σε επίπεδο Χώρας).

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Δημοτικές - Διακοινοτικές Επιχειρήσεις»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΚΟΥΜΠΑΡΟΥΛΗ Ειρήνη, Περιφερειολόγος Μετ. Φοιτ.

ΧΑΤΖΗΣ Αθανάσιος, Οικονομολόγος, Μετ. Φοιτ.

(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

1. Τύποι φορέων

Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τύποι αναπτυξιακών φορέων, οι οποίοι μπορούν να καταταγούν σε κατηγορίες ανάλογα με τους πολιτικούς δεσμούς τους με την τοπική κοινότητα και το βαθμό με τον οποίο ενσωματώνουν προσεγγίσεις και χρηματοδοτήσεις δημόσιου και ιδιωτικού φορέα. Σύμφωνα με τα αυτά κριτήρια φαίνεται να υπάρχουν τέσσερις βασικοί τύποι φορέων:

- Φορείς που ιδρύονται από την κεντρική Κυβέρνηση ή που είναι απ' ευθείας υπόλογοι σε αυτήν.

- Φορείς που ιδρύονται στα πλαίσια των τοπικών ή περιφερειακών Αρχών και λειτουργούν ως τμήμα τους.

- Φορείς που ιδρύονται από τις τοπικές ή τις περιφερειακές Αρχές, και διαχωρίζονται μεν, αλλά ελέγχονται από αυτές.

- Φορείς που γεφυρώνουν τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και είναι ανεξάρτητοι ο ένας από τον άλλο. Μπορούν να ονομαστούν ανεξάρτητοι φορείς ή φορείς του κοινωνικού τομέα.

2. Επιχειρηματική δραστηριότητα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η ίδρυση επιχειρήσεων από τους Δήμους και τις Κοινότητες έχει ως σκοπούς:

α) Την εκτέλεση και εκμετάλλευση έργων που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του κοινού, β) Την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του κοινού, γ) την πραγματοποίηση εσόδων (κερδών).

Η επιχειρηματική δραστηριότητα των ΟΤΑ ασκείται είτε με αυτοτελή ανάπτυξη επιχείρησης από ένα ή περισσότερους Δήμους ή Κοινότητες, είτε με συμμετοχή των ΟΤΑ σε επιχειρήσεις μαζί με άλλους εταίρους φυσικά ή νομικά πρόσωπα έξω από το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2.1. Αυτοτελής επιχειρηματική δραστηριότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

2.1.α. Η αμιγής Δημοτική ή Κοινοτική επιχείρηση (άρθρα 260 - 268 του Π.Δ. 323/1989).

2.1.β. Διαδημοτικές και Διακοινοτικές επιχειρήσεις (άρθρο 268 του Π.Δ. 323/1989).

2.2. Συμμετοχή των ΟΤΑ σε επιχειρήσεις

2.2.α. Συμμετοχή σε επιχειρήσεις που δεν διέπονται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

2.2.β. Συμμετοχή σε επιχειρήσεις που διέπονται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

Επιχειρήσεις, εκτός από τις αμιγείς, που διέπονται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων είναι: α) οι ανώνυμες εταιρείες Δήμων και Κοινοτήτων με Συνεταιρισμούς, β) οι δημοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης, γ) οι επιχειρήσεις του άρθρου 274.

α) Ανώνυμες εταιρείες με Συνεταιρισμούς (άρθρο 272 του Π.Δ. 323/89).

β) Δημοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης (άρθρο 273 του Π.Δ. 323/89).

3. Επιχειρηματική δραστηριότητα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Στο τμήμα αυτό θα αναφερθούμε συνοπτικά στην δυνατότητα δημιουργίας αναπτυξιακών εταιρειών από άλλους φορείς άσκησης περιφερειακής πολιτικής. Κρίνουμε σκόπιμη αυτή την αναφορά μας, στα πλαίσια της ενημέρωσης δυνατοτήτων συμμετοχής των Δήμων ή Κοινοτήτων σε τέτοιου είδους εταιρείες.

Ξεκινάμε με την αναφορά μας στην επιχειρηματική δραστηριότητα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 21 του Ν. 2218/94 «ίδρυση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης»).

Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μπορούν να συνιστούν **ανώνυμες εταιρείες** με Συνεταιρισμούς ή μόνες τους με Δήμους, Κοινότητες και Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 272 του Π.Δ. 323/1989.

Επίσης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μπορούν να συνιστούν εταιρείες λαϊκής βάσης, μαζί με άλλους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Συνεταιρισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, σύμφωνα με τις διατάξεις επίσης του άρθρου 273 του Π.Δ. 323/1989, πλὴν της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου. Οι επιχειρήσεις αυτές καλούνται «**εταιρείες λαϊκής βάσης της Αυτοδιοίκησης**».

4. Αναπτυξιακοί Οργανισμοί

Για την εκπόνηση αναπτυξιακών προγραμμάτων, τοπικών, νομαρχιακών και περιφερειακών, την μελέτη, λειτουργία και εκμετάλλευση κοινωφελών και δημοσίων έρ-

γων για την χρηματοδότηση αυτών είναι δυνατό να συνιστώνται **Αναπτυξιακοί Οργανισμοί** με Προεδρικά Διατάγματα που έχουν την μορφή της ανώνυμης εταιρείας

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Ο ρόλος των Συμβουλίων Περιοχής στην τοπική ανάπτυξη»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΛΙΤΙΝΑΣ Σταμάτης, Περιφερειολόγος Μετ. Φοιτ.
ΝΤΡΟΥΤΣΑ Ειρήνη, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.
(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Εισαγωγή

Σε κάθε Νομό συνιστώνται σύμφωνα με τον Ν. 2218/1994 και κατά το άρθρο 102 παρ. 3 του Συντάγματος, σύνδεσμοι των οποίων η εδαφική περιφέρεια καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται εφ' άπαξ με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Η έδρα των συνδέσμων αυτών και η ονομασία τους ορίζονται με Προεδρικό Διάταγμα. Ο σύνδεσμος αποκαλείται «Συμβούλιο Περιοχής». Για την έκδοση του διατάγματος λαμβάνονται υπόψη οι συγκοινωνιακές, πληθυσμιακές, δημογραφικές, γεωγραφικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές και οικιστικές συνθήκες.

Οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι που βρίσκονται μέσα στα όρια Συμβουλίου Περιοχής καταργούνται αυτοδικαίως μετά τρεις μήνες από την έναρξη λειτουργίας του Συμβουλίου Περιοχής (εγκατάσταση όλων των οργάνων του), το οποίο καθίσταται καθολικός διάδοχος του αναπτυξιακού συνδέσμου. Το προσωπικό του αναπτυξιακού συνδέσμου απασχολείται ως προσωπικό του Συμβουλίου Περιοχής.

Οι Ο.Τ.Α. που βρίσκονται μέσα στην περιφέρεια του κάθε Συμβουλίου Περιοχής, του οποίου αποτελούν μέλη, ορίζουν μέχρι τέλος Φεβρουαρίου του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου, τους εκπροσώπους τους στο διοικητικό του συμβούλιο. Στην ίδια συνεδρίαση καθορίζεται και το ποσό της ετήσιας υποχρεωτικής εισφοράς τους στο Συμβούλιο Περιοχής σε ποσοστό των εσόδων του προϋπολογισμού κάθε Ο.Τ.Α. μέλους, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο του ελαχίστου ποσοστού, που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Συγκεκριμένα, το ελάχιστο ποσό της ετήσιας εισφοράς τους στα συμβούλια περιοχής ορίζεται σε 5% επί των τακτικών εσόδων του προϋπολογισμού τους. Η απόδοση των εισφορών των δήμων και κοινοτήτων προς το Συμβούλιο Περιοχής, του οποίου αποτελούν μέλη, πραγματοποιείται από τις Δ.Ο.Υ. και τους ειδικούς δημοτικούς ταμίες, χωρίς την έκδοση χρηματικού εντάλματος και με βάση τα δικαιολογητικά που απαιτούνται. Επίσης, στους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που χρηματοδοτούνται από τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους κατά το άρθρο 25 του Ν. 1828/1989, περιλαμβάνονται και τα Συμβούλια Περιοχής.

Τα Συμβούλια Περιοχής έχουν σκοπό τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της ανάπτυξης της περιοχής τους, την εκτέλεση έργων και την πραγματοποίηση προμη-

θειών, την παροχή υπηρεσιών για την κοινή εξυπηρέτηση των Ο.Τ.Α. -μελών τους και των κατοίκων της περιοχής.

5. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Στον Νομό Κεφαλληνίας υπάρχουν 7 Συμβούλια Περιοχής, στα οποία υπάγονται 77 Ο.Τ.Α.. Τα Συμβούλια Περιοχής με πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους είναι πέντε (5), έως 10.000 είναι ένα (1) και έως 20.000 ένα (1) επίσης. Στα πλαίσια της ΣΑΤΑ-96 τα Συμβούλια Περιοχής και οι Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι Νομού Κεφαλληνίας θα απορροφήσουν το 10% των πόρων (78 εκ.).

Η συμβολή του θεσμού στην αναπτυξιακή διαδικασία μπορεί να πραγματοποιηθεί με:

1. Την διαδημοτική και διακοινοτική συνεργασία, η οποία είναι απαραίτητη με τις σημερινές συνθήκες κατά τις οποίες οι περισσότερες Κοινότητες και ικανός αριθμός Δήμων δεν έχουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις να ανταποκριθούν στις σημερινές απαιτήσεις λειτουργίας τους, για την εκπλήρωση της αποστολής τους και κυρίως δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους και τα μέσα για αυτό. Συνεπώς, οι Οργανισμοί αυτοί υπολειπονται και δεν μπορούν να παρέχουν βασικές υπηρεσίες προς τους κατοίκους και να εκτελέσουν βασικά έργα υποδομής.

2. Την αύξηση του μεγέθους και των αρμοδιοτήτων προς τα Σ.Π. ώστε να προωθείται ουσιαστικά η αναβάθμιση του ρόλου τους έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συμμετοχή τους στα κοινοτικά προγράμματα. Το μέγεθος των ΟΤΑ και οι περιορισμένες αρμοδιότητες τους αποτελούσαν βασικό εμπόδιο στην συμμετοχή και υλοποίηση των κοινοτικών προγραμμάτων, που αντιμετωπίζονται με το νέο θεσμό ριζικά.

3. Τη συνέχιση του έργου των Αναπτυξιακών Συνδέσμων, που παρά τα ικανά κίνητρα που θεσπίστηκαν με τους νόμους 1416/1984 και 1622/1986, οι συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων δεν ήταν αρκετές και λειτουργικά εποικοδομητικές προς την τοπική οικονομική ανάπτυξη.

4. Τον δημόσιο χαρακτήρα και την δυνατότητα να ασκήσουν δημόσια εξουσία καθώς αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Οι αρμοδιότητες τους για το σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της ανάπτυξης της περιφέρειάς τους καθώς επίσης και η δυνατότητα διαχείρισης των πόρων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσδίδουν στα Σ.Π. ένα σχετικό βαθμό αυτονομίας και ανάπτυξης των τοπικών πρωτοβουλιών.

5. Την ενεργό συμμετοχή του τοπικού παραγωγικού δυναμικού που αξιοποιείται με την αναβάθμιση και ανάπτυξη των τοπικών πολιτικών που ο θεσμός αυτός προωθεί.

6. Την λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχής σε όλη τη Χώρα που θα αντιμετωπισθεί το μειονέκτημα του μικρού Δήμου και της μικρής Κοινότητας, που δεν μπορούν να παρέχουν στους κατοίκους τις απαιτούμενες υπηρεσίες και να εκτελούν έργα υποδομής και ανάπτυξης.

Τα Σ.Π. θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά για τους μικρούς Δήμους και Κοινότητες, οι οποίοι θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν, μεταβιβάζοντας σε αυτά όσες αρμοδιότητες δεν μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματικά προς όφελος των κατοίκων τους.

Τα Σ.Π. θα αποβούν πόλοι έλξης και συνένωσης όλων των κατοίκων της περιφέ-

ρειάς τους και τελικώς θα συμβάλλουν στην δημιουργία νέων ισχυρών Δήμων με την εθελοντική συνένωση των Δήμων και Κοινοτήτων, οι οποίοι περιλαμβάνονται στην περιφέρειά τους.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ
«Χρήσεις Γης, Χωροταξικές και Πολεοδομικές Ρυθμίσεις»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ
(Αλφαβητικώς)

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ιωάννης, Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός, Μετ. Φοιτ.
ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΑΚΗ Χαρούλα, Αγρ. Τοπογράφος Μηχανικός, Μετ. Φοιτ.
(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Εισαγωγή

Στο τμήμα της μελέτης που ακολουθεί καταγράφονται αφ' ενός οι επικρατούσες χρήσεις γης και η οικιστική δομή της Κοινότητας Κουβαλάτων, αφ' ετέρου μελετάται η υπάρχουσα τεχνική υποδομή.

Ταυτόχρονα εξετάζεται η χωροταξική διάρθρωση σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή, που περιβάλλει την Κοινότητα.

Έτσι, από την ανάλυση αυτή προκύπτουν ορισμένα προβλήματα υφιστάμενα ή μελλοντικά.

Με βάση αυτά και τις προοπτικές εξέλιξης της περιοχής η χωροταξική μελέτη κλείνει με την αναφορά αντιστοίχων αναπτυξιακών προτάσεων.

Χωροταξική ένταξη της περιοχής μελέτης

Η Κοινότητα Κουβαλάτων ανήκει στην Επαρχία Πάλλης ή Παλλικής, όπως ονομάζεται η χερσόνησος στην οποία εκτείνεται η εν λόγω Επαρχία στην οποία κέντρο διοικητικό και οικιστικό είναι ο Δήμος Ληξουρίου. Η ευρύτερη περιοχή που καλύπτει η οικιστική ενότητα της Κοινότητας Κουβαλάτων βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της χερσονήσου. Η περιοχή αναπτύσσεται κυρίως εντός μίας μικρής πεδινής - σχεδόν επίπεδης έκτασης.

Η γειτνίαση στο νότιο τμήμα με το Ληξούρι και το γεγονός, ότι τα Κουβαλάτα αποτελούν κομβικό σημείο από το οποίο εκτείνεται το οδικό δίκτυο που οδηγεί προς τις Κοινότητες που βρίσκονται στο δυτικό τμήμα της χερσονήσου της Παλλικής, προσδίδει έναν κεντρικό ρόλο στην ευρύτερη χωροταξική ανάπτυξη της περιοχής.

Επικρατούσες χρήσεις γης

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει η Κοινότητα Κουβαλάτων είναι 5.600 στρ. (απογρ. 1981). Από αυτά το σημαντικότερο μέρος χρησιμοποιείται για παραγωγικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πρωτογενή τομέα. Συγκεκριμένα 3.400 στρ. καταλαμβάνουν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις και αυτές που βρίσκονται σε αγρανάπαυση, ενώ οι ιδιωτικοί βοσκότοποι καλύπτουν 1.700 στρ. δηλ. το 90% της συνολικής έκτασης χρησιμοποιείται για τις εν λόγω δραστηριότητες. Το υπόλοιπο 10% καλύπτεται από τις κατοικημένες περιοχές (400 στρ.) και τις εκτάσεις που καλύπτονται από επιφανειακά νερά.

Υδροβιότοπος «Λιβάδι»

Ο υδροβιότοπος Λιβάδι καταλαμβάνει έκταση 800 στρ. στον μυχό του ευρύτερου κόλπου Αργοστολίου. Το υψόμετρό του κυμαίνεται από 0,10 έως 5,00 μ., ενώ το μέγιστο βάθος του είναι 3,00 μ.. Η εισροή ύδατος οφείλεται κυρίως σε πηγές στην περίμετρο του έλους και υπόγεια νερά και οι εκροές οφείλονται στη βαρύτητα. Μέσα στον υδροβιότοπο έχει διανοιγεί αποστραγγιστικό δίκτυο πράγμα που σημαίνει, ότι οι πραγματικές διαστάσεις και το βάθος είναι πολύ μεγαλύτερα. Στην περίμετρό του υπάρχει μία μονάδα έτοιμου σκυροδέματος ενώ στους γύρω όγκους ασκείται έντονη βόσκηση.

Οικιστική διάθρωση

Οι οικιστικές εκτάσεις της Κοινότητας αναπτύσσονται κατά μήκος της κεντρικής οδού που συνδέει το Ληξούρι με την ανατολική Κεφαλληνία. Από αυτές ο οικισμός Λιβάδι είναι ο μεγαλύτερος και ταυτόχρονα ο μοναδικός αναπτυσσόμενος, όσον αφορά στην πληθυσμιακή εξέλιξη.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι η Κοινότητα Κουβαλάτων καταλαμβάνει μικρή έκταση σε σχέση με το μέσο όρο που ισχύει για τις Κοινότητες της επαρχίας Πάλλης, ενώ από την άλλη όσον αφορά στον πληθυσμό τα Κουβαλάτα βρίσκονται στην Πέμπτη θέση (αν συνυπολογιστεί και ο πληθυσμός του Αγίου Δημητρίου) στο σύνολο των 14 Κοινοτήτων της Επαρχίας (απογραφή 1991). Επομένως, παρατηρείται μία σχετική υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, η οποία υπολογίζεται σε 6,4 άτομα ανά 10 στρέμματα, όταν ο μέσος όρος για την Κεφαλληνία είναι 2,9-6 άτομα ανά 10 στρέμματα.

Σχετικά με την οικιστική δομή παρατηρείται, ότι στα Κουβαλάτα ισχύει το καθεστώς της ιδιοκατοίκησης, αφού σε σύνολο 130 κανονικών καταγεγραμμένων κατοικιών οι 90 είναι ιδιόκτητες κύριες ή δευτερεύουσες, ενώ οι 40 είναι κενές εξοχικές ή διατίθενται για ενοικίαση.

Επομένως το ποσοστό των ιδιόκτητων προς το σύνολο των κατοικιών υπολογίζεται σε 70%, ποσοστό το οποίο είναι υψηλότερο από το μέσο όρο του νησιού που κυμαίνεται μεταξύ 40-60%.

Όροι δόμησης - Αξίες γης

Τα οικόπεδα που βρίσκονται μέσα στα όρια των οικισμών είναι της τάξης των 250-500 m². Για τα παραπάνω επιβάλλεται ελάχιστη έκταση οικοπέδου για δόμηση τα 200 m², ενώ ισχύουν όροι δόμησης που επιβάλλουν μέγιστη κάλυψη 70%, μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος 7,50 μ. και 2,00 μ. στέγη και μέγιστη επιφάνεια δόμησης 400 m².

Οι όροι δόμησης που ισχύουν για κατοικίες και ξενοδοχεία καθορίζονται από το Π.Δ. 24/4/85 ΦΕΚ 181 Δ της 3/5/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Π.Δ. 14/2/87 ΦΕΚ 133 Δ της 23/2/87.

Όσον αφορά στις εκτάσεις που είναι εκτός των ορίων των οικισμών επιβάλλεται ελάχιστο εμβαδόν οικοπέδου για οικοδόμηση τα 4 στρέμματα. Οι όροι δόμησης που ισχύουν ανάλογα με την προοριζόμενη χρήση του κτιρίου που θα κατασκευασθεί (κατοικία, ξενοδοχείο, γεωργοκτηνοτροφική ή γεωπτηνοτροφική εγκατάσταση, βιομηχανική εγκατάσταση), καθορίζονται από τα Π.Δ. 24/5/85 ΦΕΚ 270 Δ της 31/5/85.

Σχετικά με τις αξίες γης παρατηρείται τα τελευταία χρόνια αύξησή τους στην περιοχή και ιδιαίτερα στις εκτάσεις που βρίσκονται κατά μήκος της κεντρικής οδού, γε-

γονός που δεν δικαιολογείται από την πληθυσμιακή στασιμότητα και τον γενικό βαθμό ανάπτυξης.

Έτσι, το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ότι απαιτούνται τουλάχιστον 4 στρέμματα για οικοδόμηση σε περιοχές εκτός των οικισμών, κάνει απαγορευτικό το κόστος κατασκευής νέων κτιρίων. Αυτό φαίνεται και από την υφιστάμενη αναστολή της οικοδομικής δραστηριότητας που επικρατεί στην περιοχή.

Γι' αυτό προτείνεται να δοθεί ως κίνητρο μέσα στα πλαίσια της πολιτικής γης, περιορισμός της απαιτούμενης ελάχιστης έκτασης σε 2 στρέμματα για τα οικοπέδα που βρίσκονται εκτός των οικισμών. Αντίθετα, για τα οικοπέδα εντός των οικισμών, προτείνεται η αύξηση της ελάχιστης έκτασης οικοπέδου για οικοδόμηση σε 300 m² από τα υφιστάμενα 200 m² για λόγους αρτιότητας της δόμησης.

Όσον αφορά στις αγροτικές ιδιοκτησίες εμφανίζεται έντονο το φαινόμενο της πολυδιάσπασης και κατάτμησής τους. Έτσι, για την ορθολογική και συστηματικότερη αξιοποίησή τους, προτείνεται η εφαρμογή του Αναδασμού.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Με βάση την γενική χωροταξική διάρθρωση των χρήσεων γης και των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με τις διαφαινόμενες τάσεις εξέλιξης προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα για την περιοχή.

Αρχικά παρατηρείται έντονο το φαινόμενο της συνύπαρξης διαφορετικών δραστηριοτήτων στην παραθαλάσσια ζώνη της Κοινότητας Κουβαλάτων. Συγκεκριμένα, εμφανίζονται τάσεις τουριστικής ανάπτυξης, οι οποίες όμως δεν μπορούν να συνδυαστούν αφ' ενός με την ποιότητα των παραλιών, αφ' ετέρου με το βορινό τμήμα του θαλάσσιου χώρου στον κόλπο του Αργοστολίου, στο οποίο δραστηριοποιείται και ο ιχθυογεννητικός σταθμός, ενώ προβλέπονται νέες εγκαταστάσεις με διαφορετικές λειτουργίες. Από την άλλη η ευρύτερη περιοχή δεν τυγχάνει τουριστικής αξιοποίησης παρά το γεγονός, ότι βρίσκεται σε πλεονεκτική γεωγραφική θέση, ενώ περιλαμβάνει και τον σπάνιο υδροβιότοπο που απειλείται εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων προστατευτικών μέτρων.

Γι' αυτό προτείνεται η δημιουργία Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου για όλη την περιοχή που καλύπτεται από το Λιβάδι μέχρι το Ληξούρι. Μέσω αυτής μπορεί να γίνει οικιστικός έλεγχος της συμβατότητας των χρήσεων γης που υπάρχουν και των μελλοντικών. Ταυτόχρονα, επιτυγχάνεται ορθολογική τουριστική ανάπτυξη, η οποία πρέπει να υποστηριχθεί με την δημιουργία μικρών παραθεριστικών μονάδων με ενοικιαζόμενα δωμάτια σε θέσεις που να εκτείνονται κοντά στους υφιστάμενους οικισμούς.

Επίσης, είναι αναγκαίο να ενταχθεί σε Ζώνη Απολύτου Προστασίας ο πυρήνας του υδροβιότοπου Λιβάδι και σε Ζώνη Μερικής Προστασίας η περιοχή που τον περιβάλλει.

Φυσικά, ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην κατάλληλη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, ο οποίος αποτελεί την βασική παραγωγική δραστηριότητα, ενώ όσον αφορά τις εγκαταστάσεις εξόρυξης, ιχθυοκαλλιέργειας και τυροκομικής, επιβάλλεται η λήψη περιοριστικών/προστατευτικών μέτρων, ώστε να διαφυλαχθεί το φυσικό περιβάλλον.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Περιβάλλον: Προβλήματα και Προοπτικές Αναβάθμισης»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΑΓΑΠΗΤΟΥ Καλομοίρα, Δασολόγος, Μετ. Φοιτ.

(Κυριότερα σημεία της Εισήγησης)

Στοιχεία περιβάλλοντος Κοιν. Κουβαλάτων - προβλήματα

Η Κοινότητα Κουβαλάτων, σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται στην ειδική χωροταξική μελέτη των νήσων Κεφαλληνίας και Ιθάκης, θεωρείται ένας από τους φθίνοντες, πληθυσμιακά, οικισμούς του νησιού. Από την οικιστική ανάπτυξη της Κοινότητας δεν έχουν επέλθει καταστροφές και αλλοιώσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Κυρίαρχο στοιχείο του περιβάλλοντος για την περιοχή μας είναι ο υγρότοπος του Λιβαδιού. Τον πλαισιώνουν ένας αρχαιολογικός χώρος, δύο εγκαταστάσεις ιχθυοτροφείων και ένα λατομείο αδρανών υλικών.

Ο υγρότοπος Λιβάδι βρίσκεται στον κόλπο του Αργοστολίου, είναι βαλτώδης περιοχή έκτασης 1000 στρ., από τα οποία τα 300 χρησιμοποιούνται για καλλιέργεια ζωοτροφών, και το υπόμετρο του κυμαίνεται από 0,10 έως 5 μ. με μέγιστο βάθος 3 μ.

Στον βάλτο σχηματίζονται δύο λίμνες έκτασης 1-2 στρ. η καθεμία. Μεταξύ θαλάσσιας και βαλτώδους περιοχής περνά ο δρόμος Ληξουρίου Αργοστολίου και για την επικοινωνία των νερών έχουν κατασκευαστεί τρία γεφύρια. Το καλοκαίρι τα νερά στο μεγαλύτερο μέρος του βάλτου μειώνονται αισθητά. Ένας λόγος μείωσης των νερών είναι τα αποστραγγιστικά έργα.

Έχουν παρατηρηθεί πολλά ενδιαφέροντα είδη πουλιών όπως η αλκυώνα, οι ερωδιοί, η γερακίνα κ.λ.. Στα φυτικά και ζωικά είδη που παρατηρούνται στην περιοχή του υγροτόπου υπάρχουν και αρκετά από αυτά που αναφέρονται στις οδηγίες 79/409 ΕΟΚ και 92/43 ΕΟΚ. Όμως συστηματική καταγραφή των ειδών θαλάσσιας και χερσαίας πανίδας και χλωρίδας δεν έχει γίνει, όπως επίσης και σαφής οριοθέτηση του υγροβιοτόπου. Αυτό είναι απαραίτητο για την προώθηση του θεσμικού πλαισίου προστασίας του και διαχείρισής του.

Επίσης ο συγκεκριμένος υγρότοπος με την υπ' αριθμό 36319/2891/29-7-1969 απόφαση του Υπ. Γεωργίας έχει χαρακτηριστεί ως μόνιμο καταφύγιο θηραμάτων.

Οι κίνδυνοι που απειλούν αυτό το οικοσύστημα είναι: α) οι επιχωματώσεις, β) οι καταπατήσεις γης, γ) η μείωση των νερών, δ) η ελεύθερη βόσκηση προβάτων και βοοειδών, ε) το παράνομο κυνήγι, στ) η αρνητική αποδοχή του από τους κατοίκους.

Το πρόβλημα των κουνουπιών που αντιμετωπίζουν σήμερα οι κάτοικοι της περιοχής είναι φυσικό επακόλουθο της ύπαρξης του βάλτου αλλά και της μη διαχείρισής του. Οι εναέριοι ψεκασμοί που γίνονται στο παρελθόν αποδειχτηκαν καταστροφικοί για την πανίδα αλλά και για τους κατοίκους. Το ίδιο επικίνδυνοι είναι και οι επίγειοι ψεκασμοί με χημικά περιμετρικά του βάλτου αλλά και μέσα στην Κοινότητα. Τα χημικά που χρησιμοποιούνται, κυρίως συνθετικές πυρεθρίνες, απορροφούνται από τους μικροοργανισμούς, παραμένουν στο έδαφος και μέσω των φυτών και των ζώων περνούν στην τροφική αλυσίδα φτάνοντας έως τον άνθρωπο, αποτελώντας έτσι σοβαρό κίνδυνο για την υγεία. Η πρωτοβουλία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την εγκατά-

σταση ειδικών λαμπτήρων σε πρώτη εξέταση μπορεί να θεωρηθεί ένας ορθός τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος αυτού.

Είχε γίνει πρόταση για ένταξη στο πρόγραμμα LIFE με δράσεις για την διατήρηση και προστασία του υγροτόπου η οποία όμως δεν έγινε αποδεκτή τελικά.

Στην ευρύτερη περιοχή λειτουργούν δύο ιχθυοτροφεία, το Ιχθυοτροφείο Κεφαλονιάς Α.Ε. μεγάλη μονάδα παραγωγής γόνου με ιχθυογεννητικό σταθμό και ιχθυοκλωβούς εκτροφής αλιευμάτων (τσιπούρα και λαβράκι) και μία δεύτερη μικρή μονάδα, η Ιχθυοκαλλιεργητική Ο.Ε., παραγωγής γόνου.

Όσον αφορά στον αρχαιολογικό χώρο της περιοχής αυτός βρίσκεται σε λοφώδεις εκτάσεις και περιλαμβάνει ευρήματα που εξετάζονται από την Αρχαιολογική Υπηρεσία για την διερεύνηση της υπόθεσης που έχει εκφραστεί σχετικά με την γεννέτειρα του Οδυσσέα. Επίσης, στις όχθες του κόλπου Λιβαδιού υπάρχει μισοερειπωμένο κτίριο των αγροτικών φυλακών Λιβαδιού, παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Επίσης, βόρεια του υγροτόπου λειτουργεί λατομείο αδρανών υλικών με παραγόμενη ποσότητα 3600 TN άμμου, 8800 TN γαρμπίλι, και 9000 TN 3Α.

Ένα επίσης από τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής είναι οι πυρκαγιές στον δασικό και αγροτικό χώρο. Στην περιοχή Κουβαλάτων, στις αρχές Ιουνίου εξερράγει πυρκαγιά που έκαψε έκταση αρκετών στρεμμάτων. Η απουσία επαρκούς οδικού δικτύου δυσκόλεψε την κατάσβεσή της και μπορούμε να πούμε ότι κινδύνεψαν κατοικίες. Η κατασκευή και η επέκταση του υπάρχοντος οδικού δικτύου, ύστερα από σχετική μελέτη, θεωρείται αναγκαία και επιβεβλημένη.

Η έλλειψη δικτύου αποχέτευσης έχει σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Ο σωστός σχεδιασμός του έτσι ώστε να καλύπτει τόσο σημερινές όσο και μελλοντικές ανάγκες των κατοίκων και των επισκεπτών χωρίς επί πλέον επιβαρύνσεις στο περιβάλλον κρίνεται απαραίτητος.

Παρατίθεται παρακάτω σε γενικές γραμμές το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα ανωτέρω στοιχεία.

Συμπεράσματα

Το φυσικό περιβάλλον στην Κοινότητα Κουβαλάτων δεν έχει ακόμα υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές. Η ανάγκη για οικονομική ανάπτυξη θα οδηγήσει σε επιλογές και ενέργειες που ενδεχομένως να επιφέρουν στον φυσικό χώρο επιβαρύνσεις και αλλοιώσεις μη αναστρέψιμες. Θεωρείται επιβεβλημένη η μελετημένη και η σωστά σχεδιασμένη αναπτυξιακή πορεία έτσι, ώστε οι οποιοσδήποτε ενέργειες να έχουν ως γνώμονα την ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Η οργάνωση, δραστηριοποίηση και συνεργασία των υπηρεσιών του Δημοσίου και των ΟΤΑ είναι ο καθοριστικός παράγοντας κάλυψης των τοπικών αναγκών για ανάπτυξη.

Μία Κοινότητα δεν μπορεί να χαιρεί αυτού του μηχανισμού οργάνωσης, που είναι απαραίτητος για την προώθηση πρωτοβουλιών σαν αυτών που αναφέρθηκαν ανωτέρω αλλά και για την όλη παρακολούθηση των δρώμενων σε επίπεδο ευρωπαϊκό, όσον αφορά τα προγράμματα και τις χρηματοδοτήσεις. Σε αυτό το σημείο ένα Συμβούλιο Περιοχής με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, μία σωστά στελεχωμένη με επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό αρμόδια υπηρεσία της Νομαρχίας, μπορούν να

βοηθήσουν με σωστή πληροφόρηση, γνώση, οργάνωση και προώθηση συγκεκριμένων προτάσεων και ενεργειών.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Κοινοτικά Προγράμματα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΔΗΜΑΔΑΜΑ Ζαφειρούλα, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.

ΛΙΤΙΝΑΣ Σταμάτης, Περιφερειολόγος, Μετ. Φοιτ.

(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Εισαγωγή

Στην παρουσίαση που ακολουθεί επιχειρείται να καταγραφούν συνοπτικά τα Κοινοτικά Προγράμματα στα οποία μπορούν να συμμετέχουν οι ΟΤΑ και να διεκδικήσουν χρηματοδότηση για την στήριξη των αναπτυξιακών τους δραστηριοτήτων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν σήμερα οι παραπάνω διαδικασίες στα πλαίσια τόσο των έντονων προβλημάτων που αντιμετωπίζει από την δεκαετία του '80 το τοπικό κράτος και στην αλλαγή της ασκούμενης πολιτικής για την επίλυση των τοπικών αναπτυξιακών προβλημάτων.

Στα πλαίσια αυτά η ασκούμενη πολιτική της Ένωσης στρέφεται όλο και περισσότερο στην αναβάθμιση του ρόλου του τοπικού κράτους (Τοπική - Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακή διοίκηση), προγραμματίζοντας σειρά προγραμμάτων/δράσεων στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν απευθείας οι τοπικοί φορείς. Τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από τους ΟΤΑ είναι: α) η πληροφόρηση για τα Προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη, τις προϋποθέσεις συμμετοχής κ.ά., β) η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

Πώς διατίθενται αυτά τα χρήματα;

Οι τρόποι με τους οποίους διοχετεύονται αυτά τα χρήματα είναι κατά βάση τρεις:

Πρώτον, μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης στα οποία πηγαίνει και η μερίδα του λέοντος, ήτοι το 90% των πόρων. Δεύτερον, μέσω των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, που συγκεντρώνουν το 9% των πόρων. Τρίτον, μέσω των καινοτόμων δράσεων ή πιλοτικών Προγραμμάτων, που αποτελούν το 1%. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί, ότι από τους τρεις αυτούς τρόπους μόνο ο τελευταίος («καινοτόμες δράσεις και μελέτες») παρέχει την δυνατότητα απευθείας επαφής των ΟΤΑ με τις κοινοτικές αρχές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Αντίθετα στους δύο πρώτους τρόπους οι ΟΤΑ θα πρέπει να απευθύνονται είτε στις Περιφερειακές Αρχές (για το ΚΠΣ), είτε στις Κεντρικές Υπηρεσίες του Κράτους - Μέλους, δηλαδή στα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία (για τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες), αφού είναι εκείνες που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή και διαχείρισή τους.

Τι ισχύει για την Ελλάδα;

Το μοντέλο αυτό των τριών δυνατοτήτων εφαρμόζεται αυτούσιο και στην χώρα μας. Έτσι, κοινοτική χρηματοδότηση για έργα, δράσεις και λοιπές παρεμβάσεις, που

συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη μπορούν να έχουν οι ΟΤΑ Α' βαθμού (Δήμοι - Κοινότητες), Β' βαθμού (Νομαρχίες) ή και 3ου βαθμού (Περιφέρειες) στα πλαίσια είτε του ΚΠΣ, είτε κάποιας Κοινοτικής Πρωτοβουλίας, είτε μίας καινοτόμου δράσης ή πιλοτικού Προγράμματος. Στην συνέχεια θα αναλυθεί η κάθε δυνατότητα ξεχωριστά. Ιδιαίτερη ωστόσο έμφαση θα δοθεί στην τελευταία, δηλαδή στις καινοτόμες δράσεις - πιλοτικά Προγράμματα, καθώς, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι η μόνη στα πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης που επιτρέπει σε έναν ΟΤΑ να έρθει σε απ' ευθείας επαφή με τις Υπηρεσίες της Ένωσης και συγκεκριμένα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αιτούμενος χρηματοδότηση για ένα τοπικό έργο ή δράση, χωρίς να χρειαστεί η διαμεσολάβηση της κεντρικής εξουσίας και των λοιπών Υπηρεσιών της Χώρας - Μέλους, όπως συμβαίνει στις δύο άλλες δυνατότητες. Βεβαίως, δεν μπορούν να αγνοηθούν και αυτές αφού συγκεντρώνουν κοντά το 99% των δυνατοτήτων κοινοτικής χρηματοδότησης στα πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της Ένωσης.

1.1. Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την Ελλάδα (Κ.Π.Σ. Ελλάδας)

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) αποτελεί το μεγάλο πακέτο οικονομικής βοήθειας της Ένωσης προς τα λιγότερο αναπτυγμένα Κράτη - Μέλη, έτσι, ώστε να τα βοηθήσει να αναπτυχθούν με ταχύτερους ρυθμούς και να μπορέσουν να προσεγγίσουν τις πιο προηγμένες Χώρες - Μέλη, με σκοπό την εξάλειψη ή τουλάχιστον την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και την επίτευξη της απαραίτητης οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Στο ΚΠΣ προγραμματίζεται η υλοποίηση διαφόρων έργων, δράσεων ή λοιπών διαρθρωτικών παρεμβάσεων μεγάλου ή μεσαίου βεληνικού που είναι αναγκαίες για την βελτίωση των υποδομών του Κράτους - Μέλους και προβλέπεται η χρηματοδότηση για την πραγματοποίησή τους.

Τον Ιούλιο 1994 συμφωνήθηκε ένα τέτοιο ΚΠΣ για την πενταετία 1994-99 και για την Ελλάδα. Στα πλαίσια του η Ελλάδα θα χρηματοδοτηθεί από την Ε.Ε. για (μεγάλα ή μεσαία) έργα υποδομής, αναπτυξιακές δράσεις και λοιπές διαρθρωτικές παρεμβάσεις με περίπου 14 δις ECU, δηλαδή περίπου 4,3 τρις δρχ. (σε τιμές του 1994). Βάσει της αρχής της προσθετικότητας, η χρηματοδότηση αυτή λειτουργεί συμπληρωματικά: πρέπει δηλαδή να προστίθεται σε επενδύσεις κυρίως του δημόσιου αλλά δευτερευόντως και του ιδιωτικού τομέα της Ελλάδας. Έτσι υπολογίζεται, ότι οι συνολικές διαρθρωτικές επενδύσεις (κοινοτικές και εθνικές, δημόσιες και ιδιωτικές) θα ανέλθουν για το σύνολο της πενταετίας 1994-99 σε 29,7 δις ECU (= 9 τρις δρχ.).

Το ΚΠΣ έχει ένα εθνικό και ένα περιφερειακό σκέλος. Το πρώτο περιλαμβάνει τα λεγόμενα «μεγάλα έργα», τα έργα δηλαδή εθνικής σημασίας και εμβέλειας. Το δεύτερο, το περιφερειακό σκέλος είναι αυτό, που έχει την κύρια σημασία για τις Τοπικές και Περιφερειακές Αρχές, αφορά έργα, δράσεις και λοιπές παρεμβάσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Σε αυτό το τελευταίο θα αναφερθούμε αναλυτικά στη συνέχεια.

Το περιφερειακό σκέλος του ΚΠΣ αποτελείται από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), που αντιπροσωπεύουν ολοκληρωμένες αναπτυξιακές δράσεις στο επίπεδο κάθε μίας από τις 13 Περιφέρειες της Χώρας. Υπάρχουν συνελώς 13 ΠΕΠ, όσες δηλαδή και οι Περιφέρειες της Ελλάδας.

Στο περιφερειακό σκέλος του ΚΠΣ, δηλαδή στα ΠΕΠ διατίθεται το 26% του ΚΠΣ, δηλαδή 4,5 δις ECU (\pm 1,4 τρις δρχ.). Πιο συγκεκριμένα το ποσό αυτό κατανέμεται στις διάφορες περιφέρειες ως εξής:

1. Ανατολ. Μακεδονία - Θράκη:	11%	494,3 εκ. ECU	(= 149,2 δις δρχ.)
2. Κεντρική Μακεδονία:	13,2%	588,5 εκ. ECU	(= 179 δις δρχ.)
3. Δυτική Μακεδονία:	4,9%	217,0 εκ. ECU	(= 66 δις δρχ.)
4. Ήπειρος:	5,3%	236,5 εκ. ECU	(= 71,9 δις δρχ.)
5. Θεσσαλία:	8,4%	375,8 εκ. ECU	(= 113,9 δις δρχ.)
6. Ιόνια Νησιά:	3,8%	170,7 εκ. ECU	(= 51,6 δις δρχ.)
7. Δυτική Ελλάδα:	6,7%	301,5 εκ. ECU	(= 90 δις δρχ.)
8. Στερεά Ελλάδα:	8,3%	371,8 εκ. ECU	(= 112,6 δις δρχ.)
9. Αττική:	15,3%	685,7 εκ. ECU	(= 207,6 δις δρχ.)
10. Πελοπόννησος:	6,4%	286,0 εκ. ECU	(= 86,1 δις δρχ.)
11. Β. Αιγαίο:	4,7%	210,2 εκ. ECU	(= 63,7 δις δρχ.)
12. Ν. Αιγαίο:	5,0%	224,1 εκ. ECU	(= 68 δις δρχ.)
13. Κρήτη:	7,0%	312,3 εκ. ECU	(= 95 δις δρχ.)

Τα ΠΕΠ αποτελούν πολυτομεακές διαρθρωτικές παρεμβάσεις, που στοχεύουν στην βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις ελληνικές Περιφέρειες. Περιλαμβάνουν δράσεις και έργα που αφορούν και τους τρεις κλάδους της οικονομίας, δίνοντας έμφαση σε μεσαίας κλίμακας έργα βασικής υποδομής, προστασίας του περιβάλλοντος, αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και βελτίωσης του οικονομικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων.

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

«Δανειοδότηση των ΟΤΑ»

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

(Αλφαβητικώς)

ΔΕΛΗΘΕΟΥ Βασιλική, Δρ Π.Π.Κ.Π.Ε./Τ.Α.Π.Α.

ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος, Περιφερειολόγος, Υπ. Διδ.

(Κυριώτερα σημεία της Εισήγησης)

Δανειοδότηση των ΟΤΑ από πηγές εσωτερικού

Επειδή τα οικονομικά των ΟΤΑ δεν είναι πάντοτε ιδιαίτερος ανθηρά είναι αναγκαία η προσφυγή τους σε δανειστές. Οι πηγές δανεισμού κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: Α: Δάνεια από πηγές του εσωτερικού και Β: Από πηγές του εξωτερικού.

Κατ' αρχάς οι πηγές εσωτερικού.

Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ)

Το Ταμείο αυτό ιδρύθηκε, το 1919, υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών και είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (στο εξής ΝΠΔΔ). Οι εργασίες του ΤΠΔ περιλαμβάνουν την φύλαξη και την διαχείριση κάθε μορφής παρακαταθηκών και εγγυήσεων, κεφαλαίων ΝΠΔΔ και ειδικών ταμείων, την διενέργεια ταμειακής διαχείρισης ΝΠΔΔ, την αποδοχή εκούσιων καταθέσεων και την παροχή δανείων. Το 1980 με τον Ν. 1065 προσετέθη και η αποδοχή κάθε είδους καταθέσεων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Η ισχύουσα νομοθεσία επιτρέπει στο ΤΠΔ να χορηγεί δάνεια:

α) Σε Δήμους και Κοινότητες, Συνδέσμους, Ενώσεις, Ιδρύματα κ.λ..

β) Σε επιχειρήσεις των ΟΤΑ ή σε επιχειρήσεις των οποίων η πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων ανήκει σε ΟΤΑ.

γ) Σε δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα και δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα.

δ) Σε προμηθευτικούς ή καταναλωτικούς Συνεταιρισμούς δημοσίων υπαλλήλων ΝΠΔΔ, δημοσίων Οργανισμών, δημόσιων Επιχειρήσεων και Υπαλλήλων ΟΤΑ κ.λ..

Ειδικότερα

Ι. Δάνεια σε Δήμους, Κοινότητες, Συνδέσμους, Ενώσεις, Ιδρύματα.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την χορήγηση δανείου είναι: α) η κατάθεση στο ΤΠΔ τεχνικής μελέτης ή προμελέτης του έργου ή των σχεδιαζόμενων προμηθειών, και οικονομικής μελέτης όταν κρίνεται αναγκαία, β) η αποδοχή από τον ενδιαφερόμενο ΟΤΑ των όρων του δανεισμού (κατά ειδική διαδικασία), γ) η δυνατότητα του δανειζόμενου ΟΤΑ να αντιμετωπίσει τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις του δανείου. Για να εξακριβωθεί η τρίτη προϋπόθεση μελετώνται τα στοιχεία απολογισμού του ΟΤΑ. Εάν από την σύγκριση εξαχθεί το συμπέρασμα, ότι τα τακτικά έσοδα είναι περισσότερα από τα έξοδα, τότε η δανειοδότηση θεωρείται σχεδόν βέβαιη.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι ΟΤΑ ζητούν δάνεια για την κατασκευή έργων, τα οποία θα αυξήσουν μελλοντικά τα έσοδα τους. Αυτό είναι ένα αρκετά θετικό στοιχείο για την χορήγηση του δανείου, γι' αυτό πρέπει η αίτηση δανεισμού να συνοδεύεται από μία οικονομική μελέτη που να δείχνει, ότι τα έσοδα αυτά θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξόφληση μέρους ή όλου του δανείου.

Τα δάνεια εγκρίνονται ή όχι από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΤΠΔ. Για την χρηματοδότηση των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων, το Δ.Σ. του ΤΠΔ μπορεί να ζητήσει εγγραφή υποθήκης σε ακίνητα των ΟΤΑ ή παροχή εγγύησης από τους ΟΤΑ.

Σε κάθε περίπτωση, τόσο για την αίτηση των δανείων όσο και για την αποδοχή των όρων δανεισμού, η νομιμότητα ελέγχεται κατά ειδική διαδικασία.

.....

Δάνεια σε επιχειρήσεις των ΟΤΑ ή σε επιχειρήσεις των οποίων η πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων ανήκει στους ΟΤΑ.

.....

Δάνεια σε δημοτικά ή κοινοτικά Ιδρύματα και δημοτικά ή κοινοτικά Νομικά Πρόσωπα. Δάνεια από το Δημόσιο και άλλους πιστωτικούς φορείς του εσωτερικού.

Δανειοδότηση των ΟΤΑ από πηγές του εξωτερικού

Δανειοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι το όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παροχή μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων. Ιδρύθηκε πριν από 35 χρόνια, από την Συνθήκη της Ρώμης, και τα δάνεια που χορηγεί προορίζονται για επενδύσεις που συμβάλλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της Ένωσης. Κύρια αποστολή της ΕΤΕ είναι η προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Τράπεζα δεν έχει πάψει να εργάζεται για τον σκοπό αυτό από το 1958, αλλά ταυτόχρονα το μέγεθος και το πεδίο των

δραστηριοτήτων της έχουν σταδιακά διευρυνθεί και προσαρμοστεί σε εξελίξεις, όπως η Ενιαία Πράξη του 1987, η Συνθήκη του Μάαστριχτ και, πιο πρόσφατα, οι Ευρωπαϊκές Σύνοδοι Κορυφής του Εδιμβούργου της Κοπεγχάγης και της Φλωρεντίας.

Η ΕΤΕ, η οποία χαιρεί άριστης πιστοληπτικής ικανότητας «ΑΑΑ», αντλεί τους πόρους της από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, συμπεριλαμβανομένης και της Ελληνικής.

Στην Ελληνική κεφαλαιαγορά η ΕΤΕ άνοιξε τον τομέα μακροπρόθεσμων ομολόγων σε δραχμές από αλλοδαπούς Οργανισμούς, με την έκδοση του πρώτου ομολόγου τύπου «Μαραθώνα» τον Φεβρουάριο του 1994.

Επίσης, τον Μάρτιο του 1995 πραγματοποίησε την πρώτη δραχμική έκδοση με κυμαινόμενο επιτόκιο, που εκδόθηκε από μη εγχώριο Οργανισμό στην ελληνική αγορά. Το πρώτο δάνειο με επιτόκιο βασισμένο στο ΑΤΗΙΒΟΡ και το μεγαλύτερο δάνειο «ΜΑΡΑΘΩΝ», που έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα, και που γνώρισε καλή υποδοχή, κυρίως εκ μέρους των Ελλήνων επενδυτών.

Από την προσχώρησή της στην Κοινότητα, το 1981, η Ελλάδα έχει λάβει από την ΕΤΕ δάνεια συνολικού ύψους 4,5 δισεκατομμυρίων ECU, (1,4 τρισεκατομμύριο δραχμές), που κατευθύνθηκαν σε όλους τους τομείς της οικονομίας και σε όλες τις περιοχές της Χώρας.

Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε επιπρόσθετο ρυθμό ανάπτυξης 0,3% κατ' έτος, ή, μέσα σε διάστημα 14 ετών, σε άλμα του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ελλάδας κατά 1,3% πλησιέστερα προς τον «Ευρωπαϊκό» μέσον όρο. Με τα δάνεια που χορήγησε η ΕΤΕ στην Χώρα από την προσχώρησή της στην Κοινότητα χρηματοδοτήθηκε το 7,5% περίπου των δημόσιων επενδύσεων και σχεδόν το 4,5% των επιλέξιμων ιδιωτικών επενδύσεων. Το 1994, οι επενδύσεις που χρηματοδότησε η Τράπεζα αντιπροσώπευσαν το 18% των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στην Ελλάδα.

Η ΕΤΕ έχει ανοίξει ένα σύνολο πιστώσεων (GLOBAL LOANS, «συνολικό δάνειο») στο (Ελληνικό) Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για περαιτέρω χρηματοδοτήσεις, επιθυμώντας να συμβάλει στην χρηματοδότηση επενδύσεων σε έργα υποδομής μεγέθους μικρότερου των 350 εκατομ. δρχ. τα οποία εκτελούν Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλοι δημόσιοι φορείς.

Δανειολήπτες: Ο.Τ.Α.

Φύση επενδύσεων: κατασκευή και βελτίωση οδικών δικτύων, έργα ύδρευσης, αποχέτευσης, κατεργασίας λυμάτων.

Όρια: μέχρι 50% του κόστους των παγίων επενδύσεων.

Χρηματοδοτούνται έργα των οποίων το κόστος παγίων επενδύσεων δεν υπερβαίνει τα 20 εκατομ. ECU. Δεν χορηγούνται δάνεια μικρότερα των 20.000 ECU.

Νόμισμα: οι υποχρεώσεις των Ελλήνων δανειοληπτών αναλαμβάνονται σε δραχμές.

Διάρκεια, επιτόκιο, εξόφληση, ασφάλειες: καθορίζονται σύμφωνα προς την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία.¹

1. Βλ. εν εκτάσει: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Περιφερειακή Διοίκηση - Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τομ. Β', Γ' έκδ. Αθήναι, 1996, σ. 59 επ.